

N:o 8.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående disposition af förra länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Fintorp n:o 1 i Göteborgs och Bohus län; gifven Stockholms slott den 25 januari 1895.

Under åberopande af bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva: att vid försäljning af förra länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal n:o 1 Fintorp det af en af vice kommissionslandtmätaren Ivan Hedén upprättad karta utmärkta område må från hemmanet i vederbörlig ordning af-söndras,

att de å berörda område befintliga bebygda lägenheter, sådana de vid fastställande af tomtindelning för området kunna varda till sina gränser bestämda och i den mån hinder därför icke kan anses föreligga i de vid laga skifte å egorna till krono- och skattehemmanen Fintorp samt gymnasiehemmanen Klef och Råghult meddelade bestämmelser angående afsättande af mark för skifteslagets gemensamma begagnande, må innehafvarne till inlösen hembjudas mot de försäljningsvärden, som vid å tomterna i vederbörlig ordning verkställd uppskattning kunna varda dem åsatta, samt med skyldighet för tomtinnehafvare att vara underkastad de föreskrifter, hvilka såväl i fråga om skyldighet för tomtinnehafvare att utan ersättning bortflytta byggnader, som af honom innehafvas å mark, afsedd för fiskeläget Bovallsstrands gemensamma behof eller till upplåtande af nya tomter, som ock i öfrigt kunna vid tomtindelningens fastställande varda meddelade,

att, der hembud af dylik tomt ej inom tid, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger bestämma, antages eller för köpeskillingens erläggande ställes sådan säkerhet, som här nedan omförmåles, tomten skall å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas,

att hvad af omförmälda område i öfrigt befunnits lämpligt till byggnadsplatser för enskilde må fördelas i tomter samt tomterna hvar för sig å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas,

att med köp af tomt jemväl skall följa rätt till andel i den mark, som vid tomtindelningens fastställande kan komma att afsättas till vägar eller i öfrigt för gemensamt begagnande af tomtinnehafvarne och egaren af hufvudgården Fintorp såsom innehafvare af det till lastage- och bryggeplats för hufvudgården afsedda utrymme,

att köpare af tomt, som enligt nu föreslagna bestämmelser försäljes, skall, derest han sådant åstundar, ega inbetala köpeskillingen inom loppet af tio år med en tiondedel årligen, så vida han, förutom in-teckning för köpeskillingsbeloppet, ställer säkerhet, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande godkännes, der tomten är bebyggd, för köpeskillingens inbetalning på föreskrifvet sätt och, der tomten är obebyggd, för fullgörande af de afbetalningar, som erfordras för halfva köpeskillingens erläggande, samt med det ytterligare vilkor i fråga om obebyggd tomt att, om tomten ej före utgången af det femte året blifvit med byggnad försedd, ogulden köpeskillning då skall anses till betalning genast förfallen,

att upplåtelserna skola ega rum med iakttagande af de rörande jordafsöndring i kongl. förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter,

att köpeanbud å tomt, som utbjudes å auktion, skall af Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvas,

att, sedan en tiondedel af köpeskillingen blifvit erlagd och för återstoden stälts sådan säkerhet, som ofvan nämnts, Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger utfärda köpebref å tomten med deri intagen förpligtelse för köparen ej mindre att ensam vidkännas lagfartskostnad och andra med köpet förenade utgifter än äfven att till statsverket erlægga den årliga afgäld, som i vederbörlig ordning kan varda bestämd, samt

att de för försålda tomter inflytande köpeskillingar må på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Fr. Gust. Boström.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 januari
1895.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
WERSÅLL.

Chefen för finansdepartementet, hans excellens herr statsministern Boström anförde i underdåninghet:

Med tillkännagifvande att det genom Eders Kongl. Maj:ts och rikets kammarkollegii kontrakt den 25 april 1870 på tjugu års tid från midfastan 1871 utarrenderade indragna länsmansbostället $\frac{1}{4}$ mantal Fin-
torp n:o 1 i Tossene socken och Sotenäs härad af Göteborgs och Bo-
hus län lemnade i årligt arrende endast trehundra kronor, hemställde
domänstyrelsen i underdånig skrifvelse den 7 december 1888, att, enär
Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet ansett anledning icke
förefinnas att åt kronan fortfarande bibehålla nämnda hemman, hvilket
icke heller lämpligen kunde för något skogsväsendets ändamål användas,

detsamma måtte få under de i nådiga brevet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1891.

Vid ärendets föredragning den 31 december 1888 fann Eders Kongl. Maj:t, med afseende derå att, enligt hvad upplyst blifvit, fiskeläget Bovallsstrand till en del vore beläget å det ifrågavarande hemmanets område, godt anbefalla domänstyrelsen att föranstalta om utredning, huruvida skäl kunde förefinnas att från försäljning undantaga de delar af hemmanets område, som för närvarande vore använda till tomtplatser i fiskeläget eller kunde dertill lämpligen afsättas, samt att derefter ånyo underställa ärendet Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

Sedan undersökning å stället verkstälts af vederbörande domänintendent och länsmannen i orten, öfverlemnade domänstyrelsen med underdånig skrifvelse den 24 januari 1890 ett af bemälde tjänstemän afgifvet yttrande, deruti de upplyste, att hemmanets egoområde enligt en vid laga skifte år 1840 af A. M. Wetterström upprättad karta med beskrifning utgjordes af 25 tunnland tomter och åker, 2 tunnland äng samt 103 tunnland af berg hufvudsakligen bestående afrösningsjord; att den till hemmanet hörande strand, der för närvarande 21 lägenheter vore upplåtna åt fiskare mot en årlig afgäld af 261 kronor 50 öre och der tjeliga platser till dylika lägenheter funnes till långt större antal, hade en längd af 1,700 fot och så väl genom sin belägenhet som i öfrigt lämpade sig synnerligen väl till tomter åt fiskare; samt att dylika strandplatser under det pågående stora sillfisket vore särdeles eftersökta och jemväl under vanliga förhållanden hade stort värde.

I berörda yttrande uttalade förrättningsmännen derjemte såsom sin åsigt, att hemmanet, ifall det skulle försäljas, borde delas i två lotter, af hvilka den del, som vore lämplig till tomtplatser, borde afyttras för sig och återstoden säljas särskildt; att till tomtplatser lämpade sig det område af hemmanet, som begränsades å en sida af hafvet, i sydvest af rågången mot skattehemmanet Fintorp från stranden intill det vid egofiguren 456 å förutnämnda karta betecknade knäet, vidare af en rät linie slutande vid en punkt å egogränsen mot Råghult, belägen omkring 400 fot från hafvet och derifrån till hafvet till den med 481 betecknade figuren å kartan; samt att, sedan särskild karta och beskrifning öfver denna del af landtmätare upprättats, densamma borde från hemmanet afsöndras, hvarvid väg från hufvudgården till Bovallsstrand och utrymme för lastageplats å sistnämnda ställe skulle undantagas. Fästades åter afseende dervid, att nuvarande lägenhetsinnehafvare måtte vardå tryggade i besittningsrätten till de tomtplatser,

de innehade, ansåge förrättningsmännen, att hela egendomen, i stället för att försäljas, borde utarrenderas under vilkor, att lägenhetsinnehafvarne egde rätt att bibehålla sina tomter mot nu utgående afgälder.

Jemte åberopade, af domänintendenten och länsmannen afgifna yttrande öfverlemnade domänstyrelsen tillika inhemtadt utlåtande från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, som anförde, att fiskeläget Bovallsstrand vore ett samhälle, som gått framåt och med sitt, särskildt med hänsyn till nu förekommande rikliga sillfiske, fördelaktiga läge väl också fortfarande komme att så göra. För den händelse fiskeläget Bovallsstrands intressen särskildt skulle tillgodoses, syntes det önskligt och lämpligt att vid försäljning af ifrågavarande hemman undantaga icke allenast det område deraf, som nu användes till tomtplatser vid Bovallsstrand för att bereda innehafvarne deraf tryggad besittningsrätt för framtiden på skäliga vilkor, hvilket antagligen icke skulle låta sig göra, om äfven detta område försåldes på stadgadt sätt, utan jemväl det område, som ytterligare vore till tomtplatser användbart för att på lämpligt sätt upplåtas till boningsplatser å fiskeläget. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkte derföre, att det af domänintendenten och hans biträde utmärkta område måtte från försäljningen undantagas för att på nedan angifvet sätt disponeras, äfvensom att för sådant ändamål området måtte af landtmätare uppmätas och å karta läggas, dervid väg från hufvudgården till Bovallsstrand jemte utrymme för nödig lastageplats borde undantagas för hufvudgårdens behof, och att återstoden af området måtte i laga ordning från hemmanet afsöndras. I fråga om dispositionen af det undantagna området ansåge Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lämpligast, att innehafvarne af redan utlagda tomtplatser och blifvande innehafvare af nya sådana platser tillförsäkrades rätt att mot skälig afgäld till statsverket, som kunde af domänintendenten med biträde af två nämndemän föreslås och af domänstyrelsen bestämmas, arrendera tomterna med rätt för dem att efter anmälan kunna mot köpeskillning, som på enahanda sätt kunde bestämmas, förvärfva eganderätten till arrenderad tomtplats, för hvilket ändamål det icke bebyggda området borde indelas i lämpliga tomter i sammanhang med ofvanberörda landmåteriförrättning.

För egen del anförde domänstyrelsen, att då afsigten med det styrelsen genom förenämnda nådiga bref den 31 december 1888 gifna föreläggande syntes vara, att sådana åtgärder med hemmanet vidtoges, som lände de vid Bovallsstrand bosatte fiskare till gagn och fiskeläget i dess helhet till framtida utveckling, styrelsen ansåge lämpligaste utvägen härtill vara, att hemmanet i sin helhet fortfarande utarrende-

rades med styrelsen förbehållen rätt att i kontraktet gifva nuvarande tomtinnehafvare tryggad besittningsrätt till sina jordinnehaf mot afgälds erläggande till arrendatorn af hufvudgården och med rätt derjemte att från arrendet undantaga det af domänintendenten och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i öfrigt föreslagna område för vidtagande af för fiskelägets utveckling lämpliga åtgärder.

Då ärendet den 18 april 1890 inför Eders Kongl. Maj:t anmäldes, behagade Eders Kongl. Maj:t förordna,

att, sedan det af domänintendenten och länsmannen i orten till utsträckningen närmare angifna område af hemmanet, hvilket område dels redan vore användt till tomtplatser för fiskeläget, dels lämpade sig att dertill afsättas, blifvit af landtmätare uppmätt och å karta lagdt, detta område borde i laga ordning från hemmanet afsöndras, med iakttagande dervid att väg från hufvudgården till Bovallsstrand och utrymme för lastageplats å sistnämnda ställe för hufvudgårdens behof undantoges;

att öfriga delen af hemmanet, med inberäkning af nyssnämnda lastageplats, skulle genom domänstyrelsens försorg under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1891;

att den del af ofvan angifna, till tomtplatser afsedda område af hemmanet, som icke redan vore bebyggd, skulle i sammanhang med nyssnämnda landtmäteriförrättning indelas i lämpliga lotter, hvilka derefter hvar för sig skulle genom domänstyrelsens försorg under de i nyssberörda nådiga bref stadgade vilkor å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt för köparen påföljande midfasta;

att, hvad anginge dispositionen af den redan bebyggda delen af nyssnämnda område, de nuvarande tomtinnehafvarne egde att jemväl efter midfastan 1891 tills vidare bibehålla sina lägenheter mot utgörande till statsverket af den afgäld, som af dem för närvarande till hemmanets arrendator erlades; samt

att, sedan dessa lägenheter blifvit å marken utstakade och å karta lagda, domänstyrelsen skulle ega underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning frågan om deras framtida disposition, då Eders Kongl. Maj:t ville taga i nådigt öfvervägande, huruvida åt tomtinnehafvare, som sådant önskade, kunde beredas rätt att till uppskattningsvärde, ej understigande tjugu gånger den nuvarande afgäldens belopp, under eganderätt tillösa sig de tomter, som af dem innehades.

I underdånig skrifvelse den 9 juni 1893 har nu domänstyrelsen, jemte det styrelsen redogjort så väl för de förhållanden, som dittills

vållat uppskof med de enligt nyssberörda nådiga beslut anbefalda åtgärder, som ock för de beslut, hvilka tid efter annan meddelats angående hemmanet Fintorps utarrendering under tiden från den 14 mars 1891 till samma dag 1894, öfverlemnadt en af vice kommissionslandtmätaren Ivan Hedén, enligt meddeladt förordnande, upprättad karta öfver fiskeläget Bovallsstrands reglering och indelning i tomter jemte dertill hörande beskrifning äfvensom ett på föranstaltande af styrelsen utaf samme landtmätare med biträde af gode män uppgjort förslag till mantals åsättande å de särskilda tomterna.

Af berörda handlingar och karta inhemtas,

att det å kartan utmärkta området innefattar en areal af sammanlagdt 8 hektar 79 ar 62 kvadratmeter, fördelad på följande sätt:

lastageplats för hemmanet	11 ar 58 kvadratmeter
24 bebygda och af fiskare disponerade landtomter	73 „ 48 „
70 obebygda landtomter 2 hektar	46 „ 02 „
9 bebygda salteritomter	6 „ 20 „
29 obebygda salteritomter	23 „ 10 „
oindelade bergområden 3 „	16 „ 33 „
vid tomtindelningen bestämda samfälliga undantag för gator, torg m. m. 1 „	96 „ 88 „
skifteslagets väg, utlagd till 5 meters bredd, jemte bryggeplats	0,6 „ 03 „

att tomterna bestämts till en areal af 225—400 kvadratmeter med jemkning efter lokala förhållanden och gatorna till 5 meters bredd, dock att, der utrymmet ej annorlunda medgäfvit, tvärgator tagits till 4 meters bredd;

att strandplatser med fritt utrymme till djupvatten för bryggor, sjöbodas eller salterier bestämts till cirka 12 meters bredd;

att de redan befintliga tomtplatserna reglerats på samma gång som de mellan dem befintliga upplagsplatser och hagar, hvilka såsom åker häfdades och innehades af vissa tomtinnehafvare, äfvensom den i öfrigt till bebyggande lämpliga delen af området indelats till nya tomtplatser;

att vid tomtindelningen aftal träffats dels om utbyte i visst fall af bebyggd tomt mot föreslagen ny tomt, dels ock derom att smärre ekonomihus, som af tomtinnehafvare innehades vare sig å föreslagna allmänna platser, torg eller gator eller ock å andra än de såsom bebygda antecknade tomterna, skulle af husegarne sjelfva utan ersättning inom viss tid bortflyttas;

att till det för hufvudgårdens behof af lastageplats afsatta område väg ansetts böra vara gemensam för hufvudgården och fiskeläget;

samt att enligt instrumentet öfver den föreslagna mantalsfördelningen såväl vägen till som ock de s. k. östra sjöbyggorna äfven före det å egorna till krono- och skattehemmanen Fintorp samt gymnasiehemmanen Klef och Råghult verkställda laga skifte varit af samfäld natur och till följd deraf nödigt vattenområde härtill jemväl samfäldt för hela skifteslaget, hvarföre från mantalsfördelningen undantagits de å Hedéns karta med n:ris 134, 135 och 136 betecknade salteritomter.

Vid öfverlemnandet af dessa handlingar har domänstyrelsen hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte godkänna den uppgjorda tomtindelingen, hvarjemte domänstyrelsen, som ansett fördelning af mantalet mellan hvarje särskild tomtplats och hemmanet i öfrigt böra ske, anhållit om bemyndigande att, sedan särskildt mantal i behörig ordning sålunda åsatts tomterna hvar för sig äfvensom återstående delen af hemmanet, dels åt innehafvarne af de bebygda tomterna hembjuda desamma till öfvertagande med full eganderätt under de vilkor och i den ordning, som i allmänhet kunde varda stadgad för särskild föryttring utan auktion af lägenheter å kronans egendomar, dels ock föranstalta om utbudande å offentlig auktion af samtliga obebygda tomter äfvensom hemmanets hufvuddel med de bebygda tomter, hvilkas innehafvare ej begagnat sig af den dem erbjudna lösningsrätt, och den för hemmanets behof undantagna väg till Bovallsstrand och lastageplats.

Vid domänstyrelsens berörda hemställan har kammarkollegium i afgifvet underdånigt utlåtande icke funnit annat att erinra, än att, då en sådan mantalssättning, som den domänstyrelsen föreslagit, ej öfverensstämde med gällande författningar, collegium ansåge, att upplåtelsen af de till tomter afsedda områden borde ega rum med iakttagande af de rörande jordafsöndring i nådiga förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter, samt att tomterna och lastageplatsen borde försäljas med rätt till andel i de för fiskelägets gemensamma behof afsatta vägar m. m.

I sammanhang med infordrandet af nyssberörda, af kammarkollegium afgifna utlåtande bemyndigade Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 30 december 1893 domänstyrelsen att under ett år från den 14 mars 1894 ombesörja hemmanet Fintorps skötsel och vård på de för kronan fördelaktigaste vilkor, med iakttagande att såsom vilkor för den tomtinnehafvarne å redan bebygda delar af det till tomtplatser för fiskeläget Bovallsstrand afsedda område af hemmanet medgifna rätt att tills vidare bibehålla sina lägenheter skulle för tiden

intill den 14 mars 1895 gälla, att de till den brukare, som å hemmanet kunde varda antagen, fortfarande skulle erlægga för lägenheterna förut utgående afgälder.

Med anledning af en utaf Erik Tillander och Amandus Tillander gjord underdånig ansökning har Eders Kongl. Maj:t derjemte enligt nådigt bref den 6 juli 1894 förklarar, att hinder från kronans sida ej mötte, att sökandena, derest nuvarande arrendatorer af hemmanet Fintorp dertill lönade tillstånd, finge å de tomter, som å den af Hedén upprättade kartan öfver fiskeläget Bovallsstrand vore betecknade med n:ris 112, 113 och 114, uppföra magasin för sillsaltning, med rätt för sökandena att jemväl efter nu löpande arrendeperiods utgång, så länge marken vore i kronans ego, tills vidare och intill dess Eders Kongl. Maj:t annorlunda förordnade, för angifna ändamålet disponera samma tomter; och skulle domänstyrelsen ega att bestämma beloppet af den afgäld, som af sökandena borde för ifrågavarande tomtupplåtelse utgöras för tiden efter den 14 mars 1895.

I nådig proposition den 10 april 1891 föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva, att, der å kronoegendom, som med tillämpning af gällande bestämmelser försålde, funnes lägenhet, hvilken ansåges kunna, utan att hufvudgårdens försäljning till skäligt pris derigenom försvårades, från egendomen afsöndras och särskildt för sig afyttras, på Eders Kongl. Maj:t finge ankomma att utan auktion med full eganderätt upplåta sådan lägenhet åt innehafvaren under vilkor, att, sedan värdet å lägenheten blifvit i den för arrendeuppskattningar stadgade ordning utrönt, för lägenheten erlades en köpeskilling motsvarande detta värde, att köparen skulle, derest han sådant åstundade, ega inbetala köpeskillingen under loppet af tio år med en tiondedel årligen, såvida han för fullgörande häraf stälde godkänd säkerhet, samt att upplåtelsen skulle ega rum med iakttagande af de rörande jordafsöndring i nådiga förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter. Denna Eders Kongl. Maj:ts framställning, som, enligt hvad det den nådiga propositionen bilagda statsrådsprotokollet utvisar, afsåg äfven sådana lägenheter, hvilka mera egde karaktären af byggnadstomter än jordbrukstorp, har, enligt hvad Riksdagen i underdånig skrifvelse den 13 maj 1891 anmält, af Riksdagen bifallits. I öfverensstämmelse med grunderna för detta Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, hvilket, jemte åtskilliga i fråga om beslutets verkställande med-

delade närmare bestämmelser, kungjorts genom nådiga brevet till domänstyrelsen den 22 december 1893, anser jag, att de nu redan bebygda lägenheterna å ofvan omförmälda, till afsöndring från hemmanet Fintorp afsedda område, hvilka lägenheter icke kunna antagas vara för hufvudgårdens brukning erforderliga, böra med de förbehåll och vilkor, jag nedan kommer att föreslå, hembjudas innehafvarne till inlösen mot den köpeskilling, som i vederbörlig ordning kan vardas för lägenheterna bestämd.

Beträffande dispositionen i öfrigt af hemmanet Fintorp har Eders Kongl. Maj:t redan den 18 april 1890 meddelat nådigt beslut, hvilket, sedan de i samma nådiga beslut föreskrifna förberedande åtgärderna numera blifvit verkställda, synes mig böra, med några mindre af förhållandena betingade ändringar, afseende, bland annat, att upplåtelsen af nya tomter skulle ega rum med iakttagande af de i nådiga förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter, samt att den afgäld, som för dessa tomter kunde vardas bestämd, skulle, likasom ock afgälder för de redan bebygda tomterna, ingå till statsverket, bringas till verkställighet.

I afseende å sistberörda nådiga beslut anser jag mig böra i korthet erinra om innehållet af nu gällande bestämmelser angående försäljning af mindre kronoegendomar.

På derom af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning medgaf Riksdagen år 1874, att sådana kronan tillhöriga, under kammarkollegii förvaltning ställda och för statsverkets räkning utarrenderade hemman och lägenheter, för hvilka årliga arrendeaafgiften icke öfverstege 200 kronor och hvilkas bibehållande åt kronan icke på grund af befintlig skogstillgång eller af annan särskild anledning påkallades, finge, i den mån derom gällande arrendekontrakt efter uppsägning eller eljest närmade sig sitt slut, under iakttagande af de föreskrifter Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela, på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under vilkor, att köpare, som sådant åstundade, skulle ega att, efter derom vid auktionen gjord anmälan, inbetala köpeskillingen under loppet af sex år med en sjettedel årligen, så vida han för fullgörandet deraf vid auktionstillfället stälde säkerhet, att högsta anbudets antaglighet underställdes Eders Kongl. Maj:ts pröfning, att försäljningen skulle ega rum utan förbehåll af någon kronotionde eller sådan grundränta, som utginge endast af kronoskatteegendomar, samt att, sedan köpebref utfärdats, de sålda hemmanen och lägenheterna skulle komma att i jordeboken upptagas under titel »utsockne eller allmänt frälse» och för betecknande af denna deras

natur påföras ränta till kronan i likhet med andra frälsehemman i orten. Detta beslut meddelades vederbörande till efterrättelse genom nådiga brefvet den 29 maj 1874 och har sedermera på Riksdagens derom gjorda framställning enligt nådigt bref den 6 juni 1879 vunnit tillämpning jemväl å de egendomar med enahanda arrendeinkomst, hvilka efter den 29 maj 1874 kommit under kammarkollegii eller numera domänstyrelsens förvaltning. Vidare har Riksdagen år 1885 lemnat sitt bifall till ett af Eders Kongl. Maj:t framställt förslag att, när fråga uppstode om försäljning af kronolägenhet, hvilken ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen vore eller vid verkställd arrendeuppskattning funnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke kunde påräknas högre årligt arrende än 200 kronor, det finge ankomma på Eders Kongl. Maj:t att bestämma om lägenhetens försäljning under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 stadgade vilkor.

I underdånig skrifvelse den 14 juni 1887 har Riksdagen derefter, med bifall till en af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning, medgifvit, att, med några få undantag, kronans samtliga i de norrländska länen belägna utarrenderade jordegendomar, hvilkas arrenden öfverstege 200 kronor, men ej 500 kronor och hvilkas bibehållande i sin helhet eller delvis åt kronan icke af befintlig skogstillgång eller annan särskild anledning påkallades, finge, i den mån arrendekontrakten efter uppsägning eller eljest närmade sig sitt slut, å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 bestämda vilkor och med iakttagande att, der egendomen tillhörande skogsmark undantoges från försäljning, den till försäljning afsedda delen af egendomen före dess utbudande värderades i den ordning, som vore stadgad för arrendeuppskattningar. Hvad sålunda beslutits har meddelats till efterrättelse genom nådiga brefvet den 27 juni 1887.

Derjemte har Riksdagen år 1888, jemväl på framställning af Eders Kongl. Maj:t, medgifvit, att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemnade mer än 200 kronor, men icke utöfver 400 kronor, det finge bero af Eders Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande borde för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas, samt att, der Eders Kongl. Maj:t pröfvade försäljning böra ega rum, densamma skulle ske i den ordning och under de vilkor, som enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 gälde för försäljning af mindre hemman och lägenheter,

med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela; varande detta Riksdagens beslut till efterrättelse kungjordt genom nådiga brefvet den 18 maj 1888.

Slutligen har Riksdagen år 1891, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, medgifvit, att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendommar, hvilka i arrende lemnade mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, det finge bero af Eders Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande borde för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas, samt att, der Eders Kongl. Maj:t pröfvade försäljning böra ega rum, densamma skulle ske i den ordning och under de vilkor, som enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 gälde för försäljning af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela. Hvad sålunda beslutits har till efterrättelse kungjordts genom nådiga brefvet den 29 maj 1891.

Dessa af Riksdagen meddelade bestämmelser angående försäljning af mindre kronolägenheter hafva förut alltid ansetts innefatta rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta på auktion försälja kronolägenhet antingen i dess helhet eller fördelad i lotter, äfven om lotterna icke varit afsedda att brukas såsom jordbrukslägenheter, och på denna uppfattning af bestämmelsernas innehåll grundar sig äfven Eders Kongl. Maj:ts den 18 april 1890 meddelade beslut, att vid försäljning af hemmanet Fintorp en del af hemmanets egoområde skulle fördelas i lotter, hvilka der efter skulle hvar för sig å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas.

I underdånig skrifvelse den 9 maj 1894, hvori Riksdagen anmält sitt beslut i anledning af Eders Kongl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att bilda egna jordbruk, har emellertid Riksdagen nu, bland annat, förklarar sig anse, att, då vid försäljning af kronodomän det befunnes lämpligt att i större eller mindre mån stycka densamma till tomplatser, frågan derom borde göras till föremål för Riksdagens pröfning.

Med afseende å hvad Riksdagen sålunda anfört anser jag, att frågan om hemmanet Fintorps disposition, i hvad den afser styckning af en del af hemmanets egoområde till tomter och tomternas försäljning vare sig genom hembud åt nuvarande innehafvarne eller på offentlig auktion, bör underställas Riksdagens pröfning.

Jag hemställer derföre, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva,

att vid försäljning af förra länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal n:o 1 Fintorp det å Hedéns karta utmärkta område må från hemmanet i vederbörlig ordning afsöndras,

att de å berörda område befintliga bebyggda lägenheter, sådana de vid fastställande af tomtindelning för området kunna varda till sina gränser bestämda och i den mån hinder derför icke kan anses föreligga i de vid ofvan omförmälda laga skifte meddelade bestämmelser angående afsättande af mark för skifteslagets gemensamma begagnande, må innehafvarne till inlösen hembjudas mot de försäljningsvärden, som vid å tomterna i vederbörlig ordning verkställd uppskattning kunna varda dem åsatta, samt med skyldighet för tomtinnehafvare att vara underkastad de föreskrifter, hvilka såväl i fråga om skyldighet för tomtinnehafvare att utan ersättning bortflytta byggnader, som af honom innehafvas å mark, afsedd för fiskelägets gemensamma behof eller till upplåtande af nya tomter, som ock i öfrigt kunna vid tomtindelningens fastställande varda meddelade,

att, der hembud af dylik tomt ej inom tid, som Eders Kongl. Maj:ts befallnigshafvande eger bestämma, antages eller för köpeskillingens erläggande ställes sådan säkerhet, som här nedan omförmäles, tomten skall å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas,

att hvad af omförmälda område i öfrigt befunnits lämpligt till byggnadsplatser för enskilde må fördelas i tomter samt tomterna hvar för sig å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas,

att med köp af tomt jemväl skall följa rätt till andel i den mark, som vid tomtindelningens fastställande kan komma att afsättas till vägar eller i öfrigt för gemensamt begagnande af tomtinnehafvarne och egaren af hufvudgården Fintorp såsom innehafvare af det till lastage- och bryggeplats för hufvudgården afsedda utrymme,

att köpare af tomt, som enligt nu föreslagna bestämmelser försäljes, skall, derest han sådant åstundar, ega inbetala köpeskillingen inom loppet af tio år med en tiondedel årligen, så vida han, förutom in-teckning för köpeskillingsbeloppet, ställer säkerhet, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande godkännes, der tomten är bebyggd, för köpeskillingens inbetalning på föreskrifvet sätt och, der tomten är obebyggd, för fullgörande af de afbetalningar, som erfordras för halfva köpeskillingens erläggande, samt med det ytterligare vilkor i fråga om obebyggd tomt att, om tomten ej före utgången af det femte året blifvit med byggnad försedd, ogulden köpeskillning då skall anses till betalning genast förfallen,

att upplåtelseerna skola ega rum med iakttagande af de rörande jordafsöndring i nådiga förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter,

att köpeanbud å tomt, som utbjudes å auktion, skall af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvas,

att, sedan en tiondedel af köpeskillingen blifvit erlagd och för återstoden stälts sådan säkerhet, som ofvan nämnts, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger utfärda köpebref å tomten med deri intagen förpligtelse för köparen ej mindre att ensam vidkännas lagfartskostnad och andra med köpet förenade utgifter än äfven att till statsverket erlägga den årliga afgäld, som i vederbörlig ordning kan varda bestämd, samt

att de för försålda tomter inflytande köpeskillingar må på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

I afbidan på Riksdagens beslut i ärendet hemställer jag slutligen, att domänstyrelsen må bemyndigas att under ett år från den 14 mars 1895 ombesörja hemmanet Fintorps skötsel och vård på de för kronan fördelaktigaste vilkor med iakttagande, att såsom vilkor för den tomtinnehafvarne å redan bebygda delar af det till tomtplatser för fiskeläget Bovallsstrand afsedda område af hemmanet medgifna rätt att tills vidare bibehålla sina lägenheter skall för tiden intill den 14 mars 1896 gälla, att till den brukare, som å hemmanet kan varda antagen, erlägges af innehafvarne af de enligt nådiga brefvet den 6 juli 1894 upplåtna tomter den afgäld, som enligt samma nådiga bref blifvit eller varder bestämd, och af innehafvarne af öfriga tomter den afgäld, som för lägenheterna förut utgått.

Hvad herr statsministern sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Adolf von Hofsten.